

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

Kolory grup (2/2)

- Nasiona
- Ziarna
- Kwiaty
- Produkty pochodzenia zwierzęcego
- Lekko zmodyfikowane produkty

Kolory grup (1/2)

- Warzywa
- Owoce
- Korzenie
- Bulwy
- Zioła - aromaty

Części jadalne roślin

- Korzenie
- Liście
- Owoce
- Łodygi
- Nasiona
- Kiełki
- Bulwy
- Kwiaty
- Grupa jedzeniowa i wartości odżywcze

Plan produkcji/uprawy

- Numer karty i grupa
- Nasłonecznienie
- Nawodnienie
- Sianie
- Zbiory
- Rodzaj podłoża
- Rośliny przyjazne

Jadalne części odzwierzęce

Mięso

Mleko

Jajka

Grupa jedzeniowa i wartości odżywcze

Piramida żywieniowa CINDY

1

Nazwa produktu odzwierzęcego

Główne informacje o produkcie (rodzaj, pochodzenie)

Jedzenie/pochodzenie

Środowisko/proces produkcji

Czas ważności

Pochodzenie, wymagania klimatyczne jeśli dotyczy

Użyteczność, miejsce w ekosystemie, ale także minusy ekologiczne

3

6

1

Nazwa produktu zwierzęcego

Część jadalna

Mięso

Mleko

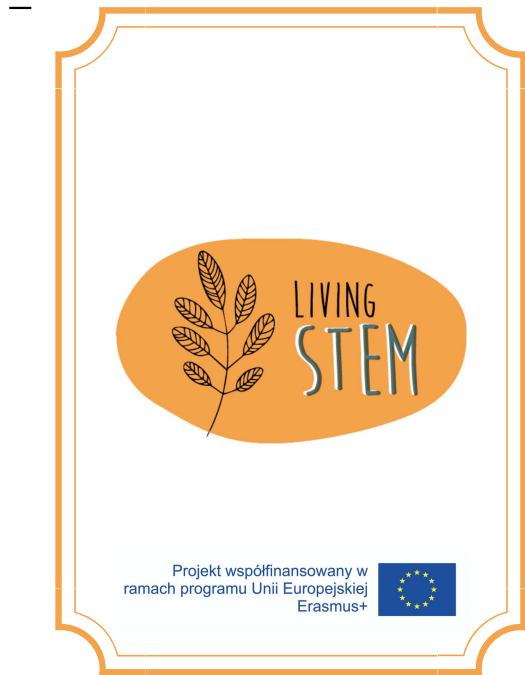
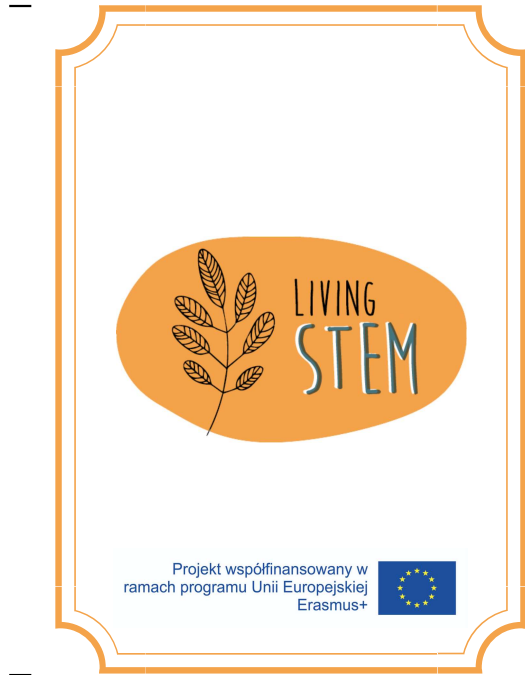
Korzyści zdrowotne i miejsce w piramidzie żywności, składniki odżywcze

Inne użycie

Inne produkty uboczne, ewentualny link do innej karty np. mleko/sery

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

1

 Nazwa produktu przetworzonego

 Pochodzenie (dodać numer karty, jeśli jest dostępny)

 Produkty mleczne

Inne użycie Inne produkty uboczne, ewentualny link do innej karty (kart)

Talia kart jest jednym z narzędzi pedagogicznych projektu Erasmus+ **LivingSTEM**.

Odwiedź stronę projektu:
<https://www.livingstem.eu/pl/>

Zastrzeżenie
Wsparcie Komisji Europejskiej przy tworzeniu niniejszej publikacji nie oznacza poparcia dla jej treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

1

 Nazwa produktu przetworzonego
Główne informacje o produkcie (rodzaj żywności, pochodzenie)

 Informacje o zwykłym zużyciu: średnia ilość, okres użytkowania itp.

 Proces produkcji

 Użyteczność, miejsce w ekosystemie, ale także minusy ekologiczne

 3 6

161

Oliwki

Owoc ślimaka z drzewa oliwnego łac. "Olea europaea"

Część jadalna

Owoce

Zawierają kwas oleinowy, który pomaga podnieść poziom "dobrego" cholesterolu oraz fenole, ułatwiające działanie antyoksydacyjne. Czarna odmiana mają większą moc przeciwdziałania wolnym rodnikom.

Inne użycie

Oliwa i oliwki mają również potencjał kosmetyczny, szczególnie ze względu na zawartość substancji przeciwutleniających i przeciwstarzeniowych.

125

Jęczmień

Rodzina traw
łac. "Hordeum"

Część jadalna

Nasiona (ziarna)

Zawiera witaminy B, C, E

Inne użycie

Używany do produkcji kaszy i słoju jęczmiennego w browarnictwie

132

Liście laurowe

Zioła-aromaty
łac.: "Laurus nobilis"

Część jadalna

Liście

Witaminy C, A, E, D, K, B

Inne użycie

Używane w sztuce kulinarnej jako przyprawa, a także stosowane w ziołolecznictwie

111

Gryka

Gatunek rośliny z rodziny rdestowatych, łac.: "Fagopyrum Mill"

Część jadalna

Nasiona

Witaminy z grupy B, obecność białek wiążących tiaminę

Inne użycie

Używana m.in. do produkcji kaszy gryczanej, mąki i płatków

125

Jęczmień

Sadzony jesienią (wrzesień)
lub wiosną (marzec) w
zależności od gatunku

Ekspozycja na słońce
Utrzymywać w stanie lekko
wilgotnym przez częste,
płytkie podlewanie

Uprawiany jako uprawa letnia
(zbiór w lipcu)

Gdy nasiona są dostatecznie
suche

Wymaga gleb piaszczystych do
umiarkowanie ciężkich i gliniastych

Może być uprawiany w całej
Europie w glebie naturalnej

139

26

161

Oliwki

Pestkowiec rośliny
wieloletniej należącej
do Oleaceae

Preferują światło słoneczne i jest
wrażliwy na niskie temperatury

Odporne na suszę nawet przez
wiele miesięcy

Sadzenie odbywa się od
jesieni do wczesnej wiosny

Zbiory roczne: Październik-grudzień
Roślina wymaga przycinania co
dwa lata

Preferuje gleby luźne lub o średniej
strukturze, świeże i dobrze zdrenowane, ale

dobrze radzi sobie również na innych glebach
Uprawa w Basenie Morza Śródziemnego

121

111

Gryka

Może być roczna lub
wieloletnia, w zależności od
gatunku

Sadzić w pełnym słońcu, najlepiej
rozwija się w temperaturze około
20°C

Przechowywać pod dostatkiem wody

Należy wysiewać
w kwietniu-maju

Od trzeciej dekady lipca

Najlepiej uprawiać na glebach lekkich,
bogatych w składniki odżywcze

Może być uprawiana w całej Europie
w glebie naturalnej

139

44

132

Liście laurowe

Uprawiane jako roślina
wieloletnia

Sadzić w miejscach częściowo
nasłonecznionych

Nie wymaga częstego
nawadniania

Najlepiej jesienią,
bezpośrednio po zbiorze

nasion
Cały rok

Ziemia z pH 6,5-7,5

Najchętniej w krajach
śródlądowych

45

34

Kapusta

Rodzaj roślin z rodziny
gorczykowatych,
łac.: "Brassica"

**Część
jadalna**

Liście

Witamina K

**Inne
użycie**

Jako działanie
przeciwbólowe, zwalcza
komórki rakotwórcze

55

Boćwina

Kolega buraka,
łac.: "Beta vulgariss"

**Część
jadalna**

Łodyga

Liście

Witaminy K, A i C, a także dobre
źródło magnezu, potasu, żelaza

**Inne
użycie**

Głównie w diecie
śródziemnomorskiej

48

Kukurydza

Warzywa, z rodziny traw,
łac.: "Zea mays"

**Część
jadalna**

Nasiona

Witaminy B, D, E, minerały
takie jak potas, fosfor, magnez,
selen i żelazo

**Inne
użycie**

Jako lek przeciwzapalny
i rozkurczowy

118

Koper

Ziolo z rodziny selerowatych
Apiaceae
łac.: "Anethum"

**Część
jadalna**

Łodyga

Witaminy B, A, C, wapń, żelazo,
mangan, fosfor, magnez, cynk,
miedź, potas, sód i proteiny

**Inne
użycie**

Ma działanie
antybakteryjne
aktywność

55

Boćwina

Ogrodnicy traktują ją jako roślinę jednoroczną, ponieważ najlepsze zbiory uzyskuje się zazwyczaj w pierwszym roku

Lubi pełne słońce, ale toleruje półcień

Wystarczająca wilgotność gleby, aby rośliny dobrze rosły

Wysiewana wiosną

Odciąć zewnętrzne liście na wysokości 1 1/2 cala nad ziemią, gdy są miękkie

Wilgotna, bogata w humus gleba
Może być uprawiana w całej Europie, ale najbardziej popularna jest w obszarze śródziemnomorskim

41

129

154

34

Kapusta

Roczna

W słońcy

W wilgotności

Siana w maju

Zbierana wczesną jesienią

Gleby gliniaste, które zatrzymują trochę wilgoci
Może być uprawiana w całej Europie w glebie naturalnej

49

108

78

118

Koper

Roślina jednoroczna i może być samosiewem

Lubi pełne słońce

Wystarczająca wilgotność gleby, aby rośliny dobrze rosły

Nasiona kopru wysiewać na głębokość 1/4 cala i w odległości 18 cali od siebie

Tak szybko, jak roślina ma cztery do pięciu liści, może być zbierana

Dobrze odprowadzająca wodę gleba bogata w materię organiczną

Może być uprawiana w całej Europie

134

84

127

48

Kukurydza

Roczna roślina

Potrzebuje słońca, potrzebuje temperatury powyżej 10 °C

Wystarczająca wilgotność gleby, aby rośliny dobrze rosły

Do sadzenia potrzebna jest gleba o temperaturze co najmniej 8-

10°C na głębokości 5 cm
Późne lato, wczesna jesień

Może być uprawiana na różnych preferuje gleby głębokie, wilgotne

Może być uprawiana w całej Europie

134

129

26

20

153

Porzeczki czarne

Rodzaj krzewu agrest
łac.: "Ribes"

**Część
jadalna**

Owoce

Witamina C

**Inne
użycie**

Owoce nadają się na
galaretki, dżemy, soki

160

Agrest

Gatunki Ribes
łac.: "Hominem"

**Część
jadalna**

Owoce

Witaminy C, A, B i P

**Inne
użycie**

Rośliny są preferowane
roślina żywicielska dla
motyla; ma dobry wpływ
na układ mięśniowy

41

Sałata

Roślina z rodziny
stokrotkowatych, Asteraceae
łac.: "Lactuca sativa"

**Część
jadalna**

Liście

Witaminy K i A

**Inne
użycie**

Lecznicze znaczenie przez
wieki konsumpcji przez ludzi

6

Ananas

Roślina tropikalna o jadalnych
owocach z rodziny Bromeliaceae
łac.: "Ananas comosus"

**Część
jadalna**

Owoce

Bogate źródło manganu i
witaminy C

**Inne
użycie**

Używane do produkcji
wyrobów włókienniczych
produkcja

160

Agrest

Kolczasty krzew, dorastający do półtora metra wysokości

Najlepiej rośnie na stanowiskach ciepłych i słonecznych
Grows best in warm and sunny positions

Lubi wilgotne gleby

Najlepszą porą na sadzenie jest jesień
Owoce zaczynają dojrzewać już w połowie czerwca, a dojrzewają najpóźniej w sierpniu

Gleby piaszczyste i piaszczysto-gliniaste, żyzne, bogate w próchnicę i składniki pokarmowe

Może być uprawiana w całej Europie

130

153

14

153

Porzeczki czarne

Roślina wieloletnia

Preferuje chłodniejsze pozycje

Lubi wilgotne gleby

Najlepiej wczesną jesienią, około połowy października
Zbiory mogą być przeprowadzane przez kilka tygodni lata

Gleby zdrenowane, które dobrze zatrzymują wilgoć

Może być uprawiana w całej Europie

160

2

14

6

Ananas

Jednoroczna roślina

Lubi pełne słońce
Lubi wilgotne gleby, może być również uprawiany w doniczce w domu, jest samowystarczalny

W ciepłej porze roku
Pierwszy plon zbierany jest 18-24 miesięcy po założeniu plantacji

Gleba żyzna, przepuszczalna, kwaśna
Uprawiane w Ameryce Południowej, Azji ale może rosnąć również w Europie

146

19

41

Sałata

Roślina jednoroczna

Najlepiej w etnym słońcu

Lubi wilgotne gleby

Nasiona wysiewa się od wczesnej wiosny do późnego lata, aby mieć sałatę przez cały sezon
Lato i jesień

Gleby luźne, bogate w azot
Może być uprawiana w całej Europie

145

49

129

157

159

148

124

13

Maliny

Z rodziny różowatych
Łac.: "Rubus idaeus"

**Część
jadalna**

Owoce

Witamina C, A, B6,
mangan, tiamina,
ryboflawina, wapń, cynk

**Inne
użycie**

Mogą być używane świeże
lub suszone w herbatach
ziołowych, nadając im
cierpki smak

146

Szczaw zwyczajny

Rodzina gryczanowatych,
Polygonaceae
łac.: "Rumex"

**Część
jadalna**

Liście

Witamina C, potas, żelazo

**Inne
użycie**

Źródło taniny (garbowanie skóry).
garbowanie), a liście i
łodygi używane są do produkcji
barwnika bez użycia zaprawy
musztardowej

20

Arbuz

Rodzaj rośliny z rodziny
dyniowatych
łac.: "Citrullus"

**Część
jadalna**

Owoce

Bogaty w antyoksydanty,
witaminy A, C

**Inne
użycie**

Zawiera dużo wody,
nawilża ciało

139

Pszenica

Rodzina traw
łac.: "Triticum"

**Część
jadalna**

Nasiona

Kwiaty

Witaminy E, B, magnez,
żelazo, wapń, fosfor, potas,
cynk, sód, miedź, mangan

**Inne
użycie**

Stosowana w piekarnictwie,
cukiernictwie, makaronach,
produkt kulinarny

146

Szczaw zwyczajny

Rośliny jednoroczne, dwuletnie i wieloletnie

Cień lub słońce

Lubi wilgotne gleby

Z nasion wysiewanych wiosną lub przez jesienne dzielenie kłaczy

Zaleca się zbieranie małych liści - duże mogą być gorzkie (w maju)

Gliniaste, żyzne

Może rosnąć w Europie

6

19

13

Maliny

Roślina wieloletnia

Najlepiej w pełnym słońcu

Podłoża średnio wilgotne

Tradycyjnie sadzone jesienią jako uśpione pędy lub wiosną Zbierane, gdy łatwo odchodzą od pędu i nabierają intensywnego koloru (zwykle w sierpniu)

Gleba dobrze zdrenowana

Może rosnąć również w Europie

49

130

139

Pszenica

Roślina jednoroczna

Lubi nasłonecznienie

Umiarkowana wilgotność gleby

Pszenica ozima - październik, Pszenica jara - marzec

Najlepszy czas na zbiory rozpoczyna się od sierpnia do września

Najlepiej uprawiać na glebach kompleksu pszennego bardzo dobrego

Może rosnąć w Europie

48

26

20

Arbuz

Roślina jednoroczna

Lubi słońce

Lubi wilgotne gleby

Nasiona arbuza wysiewać około 5 tygodni przed posadzeniem go na miejsce stałe wiosną

Najlepszy czas na zbiór arbuźów zaczyna się od sierpnia do września

Żyzne, wilgotne lub lekko wilgotne

Może rosnąć w całej Europie

48

158

106

27

Cukinia

Odmiana dyni, wyselekcjonowana we Włoszech
łac.: "Cucurbita pepo"

**Część
jadalna**

Owoce

Witaminy C, PP, B1, karoten

**Inne
użycie**

Ma działanie alkalizujące,
dzięki czemu zapobiega
zakwaszeniu organizmu

69

Śmietana

**Część
jadalna**

Mleko

Przetwory mleczne

**Inne
użycie**

Powiązanie z innymi
kartami np.
mleko/sery/jogurty

83

Skóra

**Część
jadalna**

Niejadalna

Skóry i skórki zwierzęce surowe

**Inne
użycie**

Ewentualny link do
innej karty np.
krowa/wieprzowina

76

Miód

**Część
jadalna**

Z nektaru kwiatów

Słodycze

**Inne
użycie**

Ewentualny link do
innej karty np. sok

69

Śmietana

Produkt mleczny składający się z warstwy o wyższej zawartości tłuszczu

Mleko

Odtłuszczona z wierzchu mleka przed homogenizacją

Krótki czas ważności

Krem produkowany jest na całym świecie

Użyteczność, miejsce w ekosystemie, ale także minusy ekologiczne

104

70

27

Cukinia

Roślina jednoroczna

Lubi nasłonecznienie

Umiarkowana wilgotność gleby

Sianie w maju

Najlepszy czas na zbiory rozpoczyna się od czerwca do października

Żyzne, o odczynie lekko kwaśnym do obojętnego (pH 6-7)

Może rosnąć w Europie

49

19

76

Miód

Wyprodukowany przez pszczoły

Nektar

Produkowane przez pszczoły poprzez przetwarzanie nektaru kwiatów roślin miododajnych

Długa żywotność

Produkowane na całym świecie

Wzmacnia serce, koi nerwy, ożywia mózg, leczy rany, ma właściwości antybakteryjne

38

83

Skóra

Trwały i elastyczny materiał z surowców zwierzęcych i skór

Skóry i skórki zwierzęce surowe

Wytwarzana przez garbowanie surowej skóry zwierzęcej

Długa żywotność

Produkowana na całym świecie

Używana do produkcji różnych artykułów: obuwia, siedzeń samochodowych, odzieży, torby, oprawy książek, akcesoria modowe, meble

17

11

104

Jogurt

Pochodzenie: mleko
(karta nr 70)

Przetwory mleczne

**Inne
użycie**

Link do innych kart(y):
mleko/krem

97

Oliwa, oleje z oliwy, etc...

Pochodzenie: z roślin,
zwierząt, ryb

Oleje

**Inne
użycie**

Link do innych kart(y):
słonecznik, ryba

90

Przyprawy

Pochodzenie: głównie z rośliny
(ziola, warzywa; niektóre z
najbardziej popularnych ziół to
tymianek, pieprz, bazylią, kminek)

Głównie: Warzywa, zioła

**Inne
użycie**

Link do innych kart(y):
papryka
chili/pieprz/kminek itp.

Projekt współfinansowany w
ramach programu Unii Europejskiej
Erasmus+

97

Oliwa, oleje z oliwy, etc...

Substancje ciekłe nierozpuszczalne w wodzie i rozpuszczalne w rozpuszczalnikach organicznych, o dużej lepkości

Popularny na całym świecie;
długa żywotność konsumpcji

Może być tłoczony, rafinowany z roślin lub uzyskiwany z tłuszczów zwierzęcych

Zdrowe, zwłaszcza roślinne, zawierają omega3; zwierzęce poprzez podnoszenie poziomu cholesterolu we krwi

79

104

Jogurt

Wytwarzany przez bakteryjną fermentację mleka

Popularny na całym świecie;
krótka żywotność konsumpcji

Wytwarzany przez bakteryjną fermentację mleka; bakterie używane do produkcji jogurtu są znane jako kultury jogurtowe

Naturalny probiotyk, wysoka zawartość wapnia, dobry wpływ na kości

70

69

LIVING
STEM

Projekt współfinansowany w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus+

90

Przyprawy

Przyprawy to nasiona, owoce, korzenie, kora lub inne substancje roślinne używane do aromatyzowania lub barwienia żywności

Popularne na całym świecie;
długa żywotność konsumpcji

Odróżniane od ziół, które są liśćmi, kwiatami lub łodygami roślin używanymi do aromatyzowania lub jako przyprawa

Stosowane w medycynie, rytuałach religijnych, produkcji kosmetyków lub perfum

120

50

130